

КАРТА
СВІТУ

ДАН ЛУНГУ

Я ЩЕ ТА
КОМУНІСТИЧНА
БАБА!

РОМАН

Харків
«ФОЛІО»
2017

1

Протягом тижня... Уже тиждень як не маю спокій, хай йому трясця! Відколи подзвонила Аліса... Аліса — справді гарне ім'я? Я таке вибрала. Нормально, адже вона моя доця. Тобто хочу сказати, що мій чоловік хотів її по-іншому назвати. Крістіна, здається. А може, Марія, вже й не пам'ятаю. У будь-якому випадку, якесь розповсюджене ім'я, котрих тисячі. Принаймні, у нашому місті. Ім'я перукарки або бухгалтерки. Ні, дорогий, назвемо її Аліса, іменем принцеси, наполягла я на своєму. Вірила у забобони, що якщо гарне ім'я, то і життя людини буде прекрасним. Принцесою, що-правда, не стала, але інженер з неї вийшов добрий. Це через те, що я настояла на тому, аби вона вивчилася на інженера. Сподіваючись, що вона влаштується на роботу на ту саму фабрику, де й я працювала, і що всі будуть пліткувати по кутках: «Знаєте Емілію Апостое? Так ось, інженерка Аліса її дочка». Але поки Аліса закінчила навчання, комуністичний режим впав і фабрика, де я працювала, була знищена. Величезне підприємство за кілька років довели до руїн,

так що тепер там тільки бур'яни ростуть і бродячі пси ховаються. Вкрали навіть вікна, вирвали навіть розетки. Коли буває, що проходжу повз те, що колись називалося фабрикою, відвертаю голову, чесне слово, болить, ой як болить. У мене таке відчуття, що там, у цеху, наші скелети залишилися у робочому положенні і в будь-який момент готові продовжити роботу. Що то тільки незначна аварія в енергосистемі. Знаю, що це все божевілля, що минуле не повернути, але так я відчуваю. Останнім часом чути, що ті з «Кока-коли» закупили все і що скоро відкриють цех по розливу. Не можу зрозуміти, чого це одні радіють. Я сама не купую той трунок, нехай себе труять інші! Кожного року готую таку сокату*, що американцям навіть і не снилося у найкращих снах. Усім їхнім поколінням від мавпи до наших днів, так би сказав вуйко Міту. Розкажу і про нього. Він ще той приколiст! Одного дня Аліса піднялася на літак і полетіла в Канаду. Кажуть, що ті, канадці, шукають відчайдушно розумних людей. Не тому, що вони дурніші, а тому, що на неосяжних просторах їхньої держави живе жменька людей. Якщо розподілити їх рівномірно по всій країні, то потрібні будуть біноклі, щоб вони бачили один одного. Збирають світлі уми з усіх континентів і дають їм житло, харчування і роботу. Хочуть створити розумну державу і перегнати американців. Говорю і я, що чула від інших...

* *Соката* — безалкогольний напій, приготовлений з квіток бузини, цукру, лимона і води. — Тут і далі примітки перекладача.

Якби можна було мені вирішувати за неї, я була б проти її виїзду. Тримала б її біля себе, допомагала виростити дітей, по суботам готувала б пиріг з сиром, так як їй подобається. Але не могла її зупинити. Що мені їй сказати? Сиди тут, доцю моя, у цій країні, яка розвалюється на шматки? Гни тут спину за копійки? Так що нічого їй не казала. Але і вона не дуже нас питала. Була така рада, що втікає звідси, що навіть забула, що має батьків. Але це мене не дивує, тому що і я так зробила, коли пішла з того забутого Богом села, де народилася. Так, як пригадаю, навіть більш зухвалою була, ніж вона. Згодом подзвонила сказати, що хоче вийти заміж. За якогось Алена.

— Ален Делон?

— Ну, не настільки, мамо. Той, про кого ти кажеш вже дідуган...

— Але його хоча б знають тут у нас...

— До того ж той француз, мамо.

— Ага, з іншого села, — жартую я.

Повідомила, що цього літа приїде з ним, щоб представити нам. Щоб побачили і ми парубка, чи не так? Не знаю, які у них звичаї, а у нас так робиться. Приглянутися до нього, подивитися, чи вартує він дівчини.

— Подивимось, чи не бракує йому якогось вуха, — каже мій чоловік, — бо все одно нічого не зрозуміємо з його пташиної мови.

Може, два або три роки минуло відтоді. На кілька днів наперед обговорили по телефону деталі приїзду.

— Не впадайте в паніку, він дуже толкова людина, — сказала Аліса у кінці розмови.

Боже мій, яке генеральне прибирання зробила у хаті! Можна було збирати мак з землі. Купила нові фіранки. На всі чотири конфорки поставила каструлі, щоб варилося. Дзижчали кришки кастрюль, як у старі добрі часи. Курячий суп, галушки і печеня зі свинини. Торти і пиріг. І сусідка допомогла мені. Просто так, заради Аліси. Хто знає, а може, тому, що не бачила у своєму житті канадця і не хотіла прогавити таку можливість. Мій чоловік, Цуку, побілів увесь сходовий майданчик, щоб не думав канадець, що потрапив до печери. Навіть хотів побілити увесь під'їзд, але ніхто не хотів скидатися на загальний ремонт. Ледь оплачували комунальні послуги. Сусід з другого поверху навіть узяв на сміх Цуку, кажучи, що якщо тепер просить гроші на вапно, наступного разу буде просити гроші на авіаквиток. Віслюк! Але і мій чоловік, та ще баба Палажка! Базарна баба. Я б на його місці розказала тому без жодної клепки в голові, що наречені добираються вплав, так дешевше, і щоб він менше через це хвилювався. Увечері, перед їхнім приїздом, була у перукарні, вже й не знаю, коли останній раз перед тим туди заходила. Відтоді і перукарки помінялися, жодної не знала. Не знаю чому, але на очі виступили сльози. Тобто знаю. Тому, що перед революцією хоча би раз на місяць заходила туди, щоб привести себе в порядок. Коли поверталася додому, подивилася ретельніше на багатопо-

верхівку, в якій живемо. Цікаво, ті з Канади як виглядають, чи не зганьбимося? Будинок вже не був новим, як тоді, коли ми поселилися, шалені від щастя. Тридцять років минуло, а його жодна щітка не поцілувала. Що там казати, вже був добре скорченим, а кути обсіпалися від дощів. На першому поверсі, над одним вікном, велика димова пляма. Можливо, що зимою мали буржуйку на дровах і витягнули димохід через вікно. Вхідні сходи обкришилися і перила зігнулися, розхитувалися від першого дотику. Одна дитина худенька і похмура гралася сама-самісінька. Кидала феску на шаршаву поверхню стіни. Коли феска на кілька секунд трималася на стіні, малий пурхав від щастя. Потім починав усе спочатку. Я впала у паніку... Це замок, у якому живе принцеса Аліса? Ні, тільки одна квартира з нього.

Були втомлені до знемоги. Особисто я не відчувала руки і ноги. Підставила подушку під шию, щоб не зіпсувати зачіску. Сиділа і теревенила перед сном. Цуку мене дражнив.

— Тобі навіть не снилося, що матимеш зятя-канадця.

— Ніби ти про таке думав!

— Та ні! Але я не такий гоноровий, як ти... Хто сьогодні був у перукарні? Краще б купила собі перуку білявки з пухкими кучерями, щоб його знесло з ніг від враження!

— Нехай Аліса його вражає, не я.

— Аліса вже його потрясла. Як куріпочку. Пак! Якщо він приїжджає аж у Румунію, сама розумієш...